

Stap 3 plus

2 - Röntgendekking: A

- 1) 1. ♖xb6+ ♗xb6 2. ♗xb6
- 2) 1. ♕d5+ cxd5 2. ♗xd5#
- 3) 1. ♗g7+ (1. f7+ ♗xb2+ 2. ♔xb2 ♖xf7) 1. ... ♖xg7 2. fxg7#
- 4) 1. ♗xb7+ ♗xb7 2. ♕xb7#
- 5) 1. ♕xc5+ (1. ♗d3 ♗xd3) 1. ... ♕xc5+ 2. ♗xc5+
- 6) 1. ♗a4 bxa4 2. ♕xa4#
- 7) tekening
- 8) tekening
- 9) 1. ♗a8+ ♗xa8 2. ♗xa8#
- 10) 1. ♗f7
- 11) 1. ... ♗xc3+ 2. ♕xc3 ♕xc3+
- 12) 1. ♗xb6+ ♕xb6 2. ♗xb6+

3 - Röntgendekking: B

- 1) 1. ♕e6+
- 2) 1. ... ♗e2+
- 3) 1. ... d4
- 4) 1. ♗c4+
- 5) 1. ♕e2+ ♗xe2+ 2. ♗xe2
- 6) 1. ♖b6 ♗xb6 2. ♗xb6
- 7) 1. ... c5 2. ♖c6 (2. ♗xa5 ♕xa5) 2. ... cxb4
- 8) 1. ... ♖g3+ 2. ♔g1 (2. ♗xg3 ♗xf1+ 3. ♕xf1 ♗xg3) 2. ... ♖xf1
- 9) 1. ♕f7
- 10) 1. ♗g6+ ♗xg6 (1. ... ♔h8 2. ♗xg4) 2. hxg6+
- 11) 1. ... ♖xf2
- 12) 1. ♖h5+ (1. ♗xc5 ♗h4+)

4 - Röntgendekking: C

- 1) 1. ♗d8+ ♗xd8 2. ♗xd8+ (uitschakelen verdediging: wegjagen+hout)
- 2) 1. ... ♖xh3+ 2. ♔h2 ♗xg4 (uitschakelen verdediging: slaan+hout)
- 3) 1. ... ♖f3+ (1. ... ♗xf4? 2. gxf4 ♖f3+ 3. ♔g2) 2. ♔h1 ♗xf4 (aftrekaanval)
- 4) 1. ♗a5 ♗c7 2. ♗a8 ♗cxb7 3. ♗xb8+ (vrijpion verzilveren)
- 5) 1. ♗a8+ ♔g7 2. ♗d8 (verdedig tegen mat)
- 6) 1. ♗xd3 ♗xd3 2. ♗xd7 (röntgenaanval)
- 7) 1. ♗e1 ♕xe1 2. ♗xe1 (2. ♗xe1) (verdedig tegen mat)
- 8) 1. ... ♕f3 2. ♗4xf3 ♗hxf3 3. ♗xf3 ♗xf3+ (dreig mat)
- 9) 1. ♖xg6+ (1. ♗xf6+? ♗xf6 2. ♖xg6+ ♗xg6 3. ♗f8+ ♗g8) 1. ... hxg6 2. ♗xf6+ (aftrekaanval)
- 10) 1. ... ♗h6+ 2. ♔g1 ♗xc1+ 3. ♗xc1 ♗xc1+ (dubbele aanval: dame)
- 11) 1. ... ♗c1+ 2. ♖b1 (2. ♗xc1 ♗xc1+ 3. ♖b1) 2. ... ♗xb1+ 3. ♗xb1 ♗xb1# (mat)
- 12) 1. g4+ ♔g5 2. ♗e5+ (jagen en mat)

5 - Gepende stukken uitbuiten: A

- 1) 1. ♗xf7 ♗xf7 2. ♗xe8+ (uitschakelen verdediging: slaan+hout)
- 2) 1. ... ♖g3 2. ♗e3 ♗xe3 3. ♕xe3 ♖xf1 (dubbele aanval: paard)
- 3) 1. ♕g4+ ♗xg4 2. ♗xg4+ (dubbele aanval: loper)
- 4) 1. ♖c5+ ♔c8 2. ♗g4+ (dubbele aanval: paard)
- 5) 1. ... ♗e4+ 2. ♕e2 ♗xb1 (dubbele aanval: dame)
- 6) 1. b4 (insluiten)

- 7) 1. ♖f5 ♗a7 2. ♗h6# (dubbele aanval: paard)
- 8) 1. ♗g5+ ♕h8 2. ♗xg3 (2. ♕xf6+) (dubbele aanval: dame)
- 9) 1. g4+ ♕xg4 2. ♗xg6+ (uitschakelen verdediging: weglommen+hout)
- 10) 1. f4 (1. ♕d6? ♗a5) (insluiten)
- 11) 1. ♗g6+ (1. ♗c6 ♕xf4+ 2. ♗xf4 ♗c8) 1. ... fxg6 2. ♕xg8 (dubbele aanval: paard)
- 12) 1. ♗xd6+ ♗xd6 2. ♗xc4 (uitschakelen verdediging: weglommen+hout)

6 - Gependen stukken uitbuiten: B

- 1) 1. ♕a5 (insluiten)
- 2) 1. ... b5 2. cxb6 ♗xc4 (dubbele aanval: pion)
- 3) 1. ... ♗xf3 2. gxf3 (2. ♗xf3 ♗d1#) 2. ... ♗xd3 (uitschakelen verdediging: slaan+hout)
- 4) tekening
- 5) 1. ... ♗d3 2. ♗xe4 ♗xb3+ (dubbele aanval: toren)
- 6) 1. g4+ (1. ♗f7+? ♕g6) 1. ... ♕h6 2. gxf5 (dubbele aanval: pion)
- 7) 1. ... ♗e5 2. ♕xf7+ ♗xf7 (dubbele aanval: paard)
- 8) 1. ... ♕f3 2. ♗g5 ♗xg5 en 3. ♕xg5 ♕xe2 (dubbele aanval: loper)
- 9) 1. ... ♗g5 2. ♗e2 ♗xe3+ of 2. ... ♕xe3+ (dubbele aanval: dame)
- 10) 1. ♕d4 (insluiten)
- 11) 1. ... ♗xf3 2. ♗xf3 ♗xa2 (uitschakelen verdediging: weglommen+hout); overbelasting)
- 12) 1. ... ♗d1+ 2. ♕g2 (2. ♕xd1 ♗g1#) 2. ... ♗xg4+ (2. ... ♗xg4+? 3. ♕h3) (dubbele aanval: dame)

7 - Gependen stukken uitbuiten: C

- 1) 1. ... ♗xf3+ 2. ♗xf3 ♕xe4 (1. ♗d8+ ♕e7 2. ♗xc7+ ♗xc7 3. ♗xh8)
- 2) 1. ... ♗e3+ 2. ♕b1 ♗xc3 (2. ... ♗xg5? 3. ♗xc8) 3. bxc3 ♗xg5 (dubbele aanval: dame)
- 3) 1. ♗xd6+ ♕d8 2. ♗xc4 (dubbele aanval: paard)
- 4) 1. ... ♗xg3+ 2. ♕g1 (2. fxg3 ♗xf1+) 2. ... ♗xg2+ 3. ♕xg2 ♗xf1 (dubbele aanval: paard)
- 5) 1. ♗xb7+ ♕e8 (1. ... ♗xb7 2. ♗c8#) 2. ♗xd6+ (dubbele aanval: paard)
- 6) 1. ♕g4 (insluiten)
- 7) 1. ... ♗d3 2. ♕h2 ♗xc3 (dubbele aanval: toren)
- 8) 1. ♕e2 (insluiten)
- 9) 1. c4 (1. ♗d6 ♗c3) (dubbele aanval: pion)
- 10) 1. ♗d8+ ♕e7 (1. ... ♗xd8 2. ♗xc7 - weglommen+hout) 2. ♗xc7+ ♗xc7 3. ♗xh8 (röntgenschaak)
- 11) 1. ♕e7 ♗xd1 2. ♕xd1 (dubbele aanval: loper)
- 12) 1. ... ♗h5+ 2. ♗h3 ♗xe2 (weglommen+hout)

8 - Gependen stukken uitbuiten: D

- 1) 1. ♗g5 fxg5 (1. ... ♗xh3 2. ♗xe8+) 2. ♗xe3 (aftrekaanval)
- 2) 1. ... ♕b3 (1. ... ♕f3? 2. ♗b1+ ♕c6 3. ♕g5) 2. ♗b1 ♗xd2+ 3. ♕g1 ♗d1+ (3. ... c4) (wegjagen+hout)
- 3) 1. ♕e4 (insluiten)
- 4) 1. ... ♗f3 2. ♗xg5 (2. g3 ♗xd5) 2. ... ♗d1# (dubbele aanval: dame)
- 5) 1. ♗h6 ♗e7 (1. ... ♗xh6 2. ♗f7#) 2. ♗g6# (uitschakelen verdediging: weglommen+mat)
- 6) 1. ... ♗d3 2. cxd3 (2. ♗e2 ♗xb3+ 3. ♕b1 ♗d2+) 2. ... ♗xb3+ (dubbele aanval)
- 7) 1. ♗c5 ♗xd3 (1. ... ♗xc5 2. ♗xd8+) 2. ♗xd3 (3. ♕xd3? b6) (stuk redden)
- 8) 1. ... ♕e4 (insluiten)
- 9) 1. ... ♗g4 (dubbele aanval)
- 10) 1. ... ♕c3 2. ♗xc3 (2. bxc3 ♗b1+) 2. ... ♗xd2 (dubbele aanval: loper)
- 11) 1. ... ♗xb5 2. ♗a8+ ♕f7 3. ♗a7+ ♗b7 (3. ... ♕f6? 4. ♗f8+) (uitschakelen verdediging: weglommen+hout)
- 12) 1. ... ♗f3 (2. gxf3 ♗g1#) (insluiten)

9 - Mat in twee / Gependen stukken: A

- 1) 1. ... ♗g3+ 2. hxg3 ♗h3#

- 2) 1. ... ♖h4+ 2. gxh4 ♗h3#
- 3) 1. ... ♖xg5+ 2. fxg5 ♗g4#
- 4) 1. ... ♗g5+ (1. ... ♗xg4+ 2. ♖xg4!) 2. hxg5 ♖h8
- 5) 1. ♗f4+ g4 (1. ... gxf4 2. ♗f6#) 2. ♗xg4#
- 6) 1. b4+ cxb3 2. c4#
- 7) 1. ♗e8+ ♗xe8 2. ♖xe8#
- 8) 1. ♗g6+ ♗xg6 2. ♖xg8#
- 9) 1. ♗xh6+ ♗xh6 2. ♖h7#
- 10) 1. ... ♗f3+ 2. gxf3 ♖g1#
- 11) 1. ♗d7 ♖xd7 2. ♖f8#
- 12) 1. ♗d4+ cxd4 2. a4#

10 - Pionneindspel / Randpion: A

- 1) 1. ... ♗d6 2. ♗g5 ♗e7 3. ♗g6 ♗f8 4. h4 (4. ♗h7 ♗f7) 4. ... ♗g8
- 2) 1. ... ♗c6 2. ♗b8 ♗b5
- 3) 1. ... f4 2. gxf4 gxf4 3. ♗xf4 ♗h5
- 4) 1. ... a5 2. ♗b6 ♗e6 3. ♗xa5 ♗d7 4. ♗b6 ♗c8
- 5) 1. ... h3 2. gxh3 ♗g7
- 6) 1. ... ♗f3 (1. ... ♗d3 2. ♗d5 ♗c3 3. ♗c6 ♗b4 4. ♗b7) 2. ♗d6 (2. ♗d5 ♗f4 3. ♗c6 ♗e5 4. ♗b7 ♗d6 5. ♗xa7 ♗c7) 2. ... ♗e4 3. ♗c6 ♗e5 4. ♗b7 ♗d6 5. ♗xa7 ♗c7
- 7) 1. ♗b5 ♗d6 2. ♗b6 ♗d7 3. ♗b7
- 8) tekening
- 9) 1. ♗e5 ♗d3 2. ♗d5 ♗c3 3. ♗c5
- 10) 1. ♗c6 (1. ♗c7 ♗c5 2. ♗b7 ♗d6 3. ♗xa7 ♗c7) 1. ... ♗a5 (1. ... ♗c4 2. ♗b7 ♗c5 3. ♗xa7 ♗c6 4. ♗b8) 2. ♗b7
- 11) 1. a6 (1. ♗b7 ♗c5 2. ♗xa7 ♗c6)
- 12) 1. ♗f3 ♗e1 2. ♗g4 ♗e2 3. ♗xh4 ♗f3 4. ♗g5

11 - Pionneindspel / Randpion: B

- 1) 1. a6 (1. ♗b5 ♗d7 (1. ... c5 2. a6 ♗c7)) 1. ... ♗c6 2. ♗a5
- 2) 1. ♗g6 (1. h4? ♗f5 2. h5 ♗f6 3. h6 ♗f7; 1. ♗h6? ♗f5) 1. ... ♗f4 2. h4 ♗g4 3. h5
- 3) 1. ... c4 (1. ... ♗c3 2. ♗xc5 ♗xb3 3. ♗b5 ♗c3 4. ♗xa5) 2. bxc4 ♗xc4 3. ♗xa5 ♗c5
- 4) 1. ... ♗f8 (1. ... ♗f7 2. ♗xh7)
- 5) 1. ♗f2 (1. ♗f1 h3 2. ♗f2 ♗h2 3. ♗xf3 ♗g1) 1. ... ♗h2 (1. ... h3) 2. ♗xf3 ♗g1 3. ♗g4
- 6) 1. ♗f5 (1. ♗f4 h3 2. gxh3 ♗d6 3. ♗f5 ♗e7 4. ♗g6 ♗f8) 1. ... h3 2. gxh3 ♗d7 3. ♗g6 ♗e8 4. ♗g7 ♗e7 5. h4
- 7) 1. a4 (1. ♗f4 ♗xa3 2. ♗e3 ♗xa2 3. ♗d2 ♗b2) 1. ... ♗xa2 2. ♗f4 ♗b3 3. ♗e3 ♗xa4 4. ♗d2 ♗b3 5. ♗c1
- 8) 1. a4+ ♗xa4 2. ♗c2 (2. ♗c1 ♗b5 3. ♗d2 ♗c4 4. ♗e3) 2. ... ♗b4 3. ♗d3
- 9) 1. a3 (1. ♗e5 b4 2. ♗f5 ♗f8 3. ♗e6 ♗e8 4. ♗d5 ♗f7 5. ♗c4) 1. ... ♗f8 2. ♗e6 ♗e8 3. ♗d6 (3. f7+ ♗f8=)
- 10) 1. ... ♗c7 (1. ... ♗c8? 2. a6 ♗c7 3. ♗a7 ♗xc6 4. ♗b8) 2. ♗a7 ♗xc6 3. a6 ♗c7 ♗b8) 2. ♗b7
- 11) 1. a4 (1. ♗b3 ♗a1 2. ♗b4 ♗xa2) 1. ... bxa4 2. a3 ♗c1 3. ♗b4 ♗c2 4. ♗xa4 ♗c3 5. ♗b5
- 12) 1. ... ♗a4 2. ♗c2 ♗b4 3. ♗b1 ♗b3 (3. ... ♗c3 4. ♗a2 ♗d3 5. ♗xa3 ♗e3 6. ♗b2 ♗f3 7. ♗c2 ♗xg3 8. ♗d2 ♗xh4 9. ♗e1 ♗g3 10. ♗f1) 4. ♗a1 a2

12 - Tussenzet: A

- 1) 1. ♗xf6 ♖xd1 2. ♗xg7+ ♗xg7 3. ♗axd1
- 2) 1. ♗e1 ♗xe1 2. ♗xf5+ ♗g7 3. ♗xe1
- 3) 1. ♗xc6 ♖xd1 (1. ... ♖xc6 2. ♗xe7) 2. ♗xe7+ ♗h8 3. ♗xd1
- 4) 1. ♖d4 ♖xd4 2. ♗xb8+ ♗g7 3. exd4
- 5) 1. ... ♗xe5 2. ♗xd8 ♗xf3+ 3. gxf3 ♗xd8
- 6) 1. e5 ♖xb3 (1. ... ♗f1 2. ♖xe6) 2. exf6+ ♗xf6 3. ♗xb3

- 7) 1. ♖xc7 ♖xc7 (1. ... ♖xe3 2. ♖xc8+ ♙xc8 3. fxe3) 2. ♖xe8+
- 8) 1. ♖xd5 ♜xg3 2. ♖xd8+ ♖xd8 3. fxe3
- 9) 1. ♜b5 ♜xb5 (1. ... ♜c7 2. ♜e8#) 2. ♙xd6+ ♗g8 3. axb5
- 10) 1. ... ♖xe3 2. ♜xg6 ♖xe1+ 3. ♖xe1 hxe6
- 11) 1. ... ♙f2 2. ♖xd8 (2. ♖f2 ♙f2) 2. ... ♙xe2+
- 12) 1. ♗a4 ♗xa4 (1. ... ♖xh7 2. gxe7+ ♗xh7 3. ♗xb6) 2. ♖xd7 ♗c3+ 3. ♗d3

13 - Tussenzet: B

- 1) 1. ♖g4 ♖xg4 2. ♙xd5+
- 2) 1. ♜e7
- 3) 1. ♜f3 ♜xf3 2. ♙xc5+ ♗g8 3. gxf3
- 4) 1. ... ♖xe3 2. ♜xe6 ♖e1+
- 5) 1. ♜f3 ♜xf3 2. ♖xb8+
- 6) 1. ♖a4
- 7) 1. ... ♜c5 2. ♜xc5 ♖xe1+ 3. ♗g2 bxc5
- 8) 1. g5 hxe5 2. hxe5 ♖xd8 3. gxf6+ ♗xf6 4. ♗xd8
- 9) 1. ... ♖c1 2. ♗f2 (2. ♜xb6 ♖xd1+ 3. ♗f2 axb6) 2. ... ♖xd1
- 10) 1. ♜d4 ♜e7 (1. ... ♜xd4 2. ♖xe8+ ♗h7 3. ♗xd4) 2. ♖xe8+ ♜xe8 3. ♜xb6
- 11) 1. ♖b6+ ♖xb6 2. ♗xc5+ ♗c6 3. axb6
- 12) 1. ♗c7 ♗xc7 (1. ... ♖b6 2. ♗xe6+) 2. ♜xd4+ ♜xd4 3. ♖xc7+

14 - Tussenzet: C

- 1) 1. ♙h7+ (1. c4? ♙xe4) 1... ♗h8 2. c4
- 2) 1. ♙xh7 ♜xh4 2. ♙g6+ ♗d7 3. ♙xh4
- 3) 1. ♖e4+ (1. ♙xa2? ♖c2+ 2. ♗f3 ♖xa2) 1. ... ♗f8 2. ♙xa2 ♖c2+ 3. ♖e2
- 4) 1. ♙b2 (1. ♙xf6 ♙e6 2. c3 exf6) 1. ... ♜b4 2. ♜xb4 cxb4 3. ♙xf6
- 5) 1. ♖f3+ (1. ♖c6+? ♗e5 2. ♗xd1 b2+ 3. ♖c3 b1♜) 1. ... ♗e5 2. ♗xd1
- 6) 1. h4 ♗xh4 (1. ... ♙xb1 2. ♙g5#) (1. ... g5 2. ♙xg5+ ♗g6 3. ♖xb2) 2. ♙g7+ (nog een tussenzet is beter dan 2. ♖xb2 g5) 2... ♗h7 3. ♖xb2
- 7) 1. ♗g1 (1. ♗xa6 ♗e3) 1. ... ♖b2 2. ♗xa6
- 8) 1. ♖c1 (1. ♗xe2? ♜xb2+) en op 1. ... ♖xe3 volgt 2. ♖c8#
- 9) 1. ♗xf5+ (1. ♖xc6? ♗h4+) 1. ... exf5 2. ♖xc6
- 10) 1... g5 (1. ... ♜xf6 2. ♖f4)
- 11) 1. ... ♙d5 (1. ... ♖xe3 2. ♖xd8+ ♗h7 3. ♖xe3) 2. f3 ♖xe3
- 12) 1. ... d5 (1. ... exf4 2. ♜xe4) (1. ... f5 2. dxe5 dxe5 3. ♙g3)

15 - Tussenzet: D

- 1) 1. ♙c5 (1. ♙xg7+? ♗xg7 2. ♖xe7 ♖xd1 3. ♗xd1 ♖c8) 1. ... ♖xd1 (2. ♖xc5 kost een kwaliteit) 2. ♙xe7+ ♗g8 3. ♗xd1
- 2) 1. ♗xd5 ♜xd2 2. ♗xe7+ ♗h8 3. ♙xd2
- 3) 1. ♙f5 ♜xd4 (1. ... ♙xf5 2. ♜xd2) 2. ♙xe6+ ♗g7 3. ♙xd4
- 4) 1. d6 ♜xf5 2. dxe7+ ♗xe7 3. gxf5
- 5) tekening 1. ♗f6 ♖xh1 (1. ... ♙xf6 2. ♖xh7) 2. ♗xd7+ ♙xd7 3. ♖xh1
- 6) tekening 1. ... ♗xe4 (1. ... ♗b3 2. ♗xb3) 2. ♜xe5 ♗xd2+ 3. ♗c2 ♙xe5
- 7) 1. ♗e5 ♜xe2 2. ♗xd7+ ♗g7 3. ♖xe2
- 8) 1. ♖xc5 (1. ♖xh5+ gxe5+ 2. ♗f1 ♜xb3) 1. ... ♜xb3 2. ♖xc7+ ♗h6 3. axb3
- 9) 1. ... ♙g4 2. ♜xd6 ♙xf3+ 3. ♖g2 ♙xg2+ 4. ♗g1 ♖xd6
- 10) 1. ... ♗d4 (1. ... ♗f4 2. ♜e3) 2. ♜xf6 ♗xe2+ 3. ♗h1 ♙xf6
- 11) 1. ... ♖d1 2. ♜xc6 ♖xe1+ 3. ♗h2 bxc6
- 12) 1. ♙f1 ♙xf1 2. ♖xh7+ ♗f6 3. ♖xf1

16 - Tussenzet: E

- 1) 1. ♗f6 ♖xd2 (1. ... ♖xh2 2. ♗xh2 ♖xd2 3. ♗h5+) 2. ♗xh5+

- 2) 1. ♖b8 (1. ♖xf5? ♜c8) 1. ... ♞xe2 2. ♖xf8+
- 3) 1. ... ♙c5 (1. ... ♙xf4? 2. ♘d5) 2. ♞xd8 ♙xe3#
- 4) 1. ♘xc6 (1. ♘g6? hxg6+) 1. ... ♞xf4 2. ♘xe7+ ♚f8 3. gxf4
- 5) 1. ♘e6 (1. ♘b3? ♚cd5) 1. ... ♙xe6 (1. ... ♖xd2 2. ♘xc5+) 2. ♖xd8
- 6) 1. ♙xf5 ♞xe2 2. ♙xd7+ ♖xd7 3. ♖xe2
- 7) 1. ... ♘e5 (1. ... ♘c5 2. ♞xf7+) 2. ♞xd8 ♘xd3+
- 8) 1. ... d3 2. ♙xg7 dxg7 3. ♞xe2 ♚xg7
- 9) 1. ♖e4 ♞xc3 2. ♖xe8+ ♚g7 3. bxc3
- 10) 1. ♘g6+ ♙xg6 2. ♖xg8+ ♚xg8 3. ♞xe7
- 11) 1. ♘b8 (1. ♘e5? ♞d4 2. ♖xc7 (2. ♘g6+ hxg6 3. ♖xc7 ♘xe4) 2. ... ♞xe5) 1. ... ♞d4 (1. ... ♖xc3 2. ♘d7+ ♘d7 3. ♞xc3) 2. ♖xc7
- 12) 1. ... ♖e2 (1. ... ♖xf4 2. ♞xg6 fxg6 (2. ... ♖xf1+ 3. ♖xf1) 3. ♖xf4+) 2. ♞xg6 ♖xg2+ 3. ♚h1 ♖xd2+

17 - Opening / Tactiek: A

- 1) 1. a3 (insluiten)
- 2) 1. ♙d6 (penning)
- 3) 1. ♞e3 (dubbele aanval: twee stukken)
- 4) 1. ... ♘d7 (insluiten)
- 5) 1. ♞xa8 ♙xa8 2. ♙xd7+ (gepend stuk is geen goede verdediger)
- 6) 1. tekening
- 7) 1. ♞xd5 (gepend stuk is geen goede verdediger)
- 8) 1. ... f5 (aanval op een gepend stuk)
- 9) 1. ... f5 (insluiten)
- 10) 1. ... ♙xh3 2. ♙xh3 ♞xf2# (uitschakelen verdediging: slaan+mat)
- 11) 1. ♘xf6+ gxf6 2. ♙f7+ ♚d7 3. ♞e6# (aftrekaanval)
- 12) 1. ... ♞d4 (dreig mat)

18 - Opening / Tactiek: B

- 1) 1. ♙f5 (uitschakelen verdediging: wegjagen+hout)
- 2) 1. ♘b5 ♘g6 2. ♘c7+ (dubbele aanval: paard)
- 3) 1. ♘d5 exd5 1. ... ♞d8 2. ♘f6+) 2. ♞xc8 (gepend stuk is geen goede verdediger)
- 4) 1. ♙e3 (aftrekaanval)
- 5) 1. ♞xb4 (gepend stuk is geen goede verdediger)
- 6) 1. c4 (insluiten)
- 7) 1. ♘c6 (insluiten)
- 8) 1. ♙c4 (dreig mat)
- 9) 1. ♞xg4 (gepend stuk is geen goede verdediger)
- 10) 1. b4 (insluiten)
- 11) 1. ... ♘c5 (dreig mat)
- 12) 1. ♙xc5+ ♞xc5 2. ♞d8 (uitschakelen verdediging: weglokken+mat)

19 - Opening / Tactiek: C

- 1) 1. b4 (uitschakelen verdediging: wegjagen+hout)
- 2) 1. ... b5 (insluiten)
- 3) 1. ♞b3 (dreig mat)
- 4) 1. ♞e2 ♙g6 2. ♘d6# (dubbele aanval: twee stukken)
- 5) 1. ... ♘d4 (uitschakelen verdediging: weglokken+mat)
- 6) 1. ♘g5 (aftrekaanval)
- 7) 1. ♞e1+ (dubbele aanval: dame)
- 8) 1. ♘a5 (insluiten)
- 9) 1. ... ♘f4 (1. ... ♘e3 2. g3) (dreig mat)
- 10) 1. ♘ed4 (insluiten)

- 11) 1. h3 (insluiten)
 12) 1. ♖h3 ♜f6 2. ♖xc8 (dubbele aanval: röntgenaantal)

20 - Opening / Tactiek: D

- 1) 1. ♘c4 ♜a6 2. ♘d6+ (dubbele aanval: paard)
 2) 1. ♙xf6 ♜xb5 2. ♘xb5 (uitschakelen verdediging: slaan+hout)
 3) 1. ... ♜c6 (dreig mat)
 4) 1. ... ♘e7 (insluiten)
 5) 1. ♚e1 ♜f6 2. ♚e8# (penning)
 6) 1. ... ♘b4 2. ♜d2 ♜xe4+ (uitschakelen verdediging: weggagen+hout)
 7) 1. ... ♙xf3 2. ♜xf3 ♜xg5 (uitschakelen verdediging: slaan+hout)
 8) 1. ... d3 (aftrekaanval)
 9) 1. ♜h5 (1. ♘g6+ hxg6 2. ♜f3 ♙e6) (dreig mat)
 10) 1. ... ♙f8 (insluiten)
 11) 1. e6 (aanval op een gepend stuk)
 12) 1. ♙d5 (insluiten)

21 - Opening / Tactiek: E

- 1) tekening
 2) tekening
 3) 1. ... ♙a6 (insluiten)
 4) 1. ♘b6+ (insluiten)
 5) 1. ♙e4 (insluiten)
 6) 1. ♜f4 ♘h5 2. ♜xf7#
 7) 1. ♘a4 (insluiten)
 8) 1. ♜e6 (dreig mat)
 9) 1. ♘b1 (aftrekaanval)
 10) 1. ♘d4 ♚b8 2. ♘c6 (aftrekaanval)
 11) 1. ♜d2 (insluiten)
 12) 1. ♘e5 (aanval op een gepend stuk)

22 - Opening / Tactiek: F

- 1) 1. ♙b3 (insluiten)
 2) 1. ♙d5 (dubbele aanval: röntgenaantal)
 3) 1. ... ♜g5 (dreig mat)
 4) 1. ... ♘e3 (insluiten)
 5) 1. ♘e6+ (dubbele aanval: paard)
 6) 1. ♘f4 (uitschakelen verdediging: weggagen+mat)
 7) 1. ... ♙a3 (1. ... ♘e4 2. 0-0 ♘xc3 3. bxc3 ♜xc3 4. ♙b3) (uitschakelen verdediging: weglukken+materiaal)
 8) 1. ♘h4 (aftrekaanval)
 9) 1. c3 ♜b6 2. ♘xf6+ (uitschakelen verdediging: weggagen+hout)
 10) 1. ... ♙g4 (pen)
 11) 1. ♘a4 (dreig mat)
 12) 1. ... ♘xd5 (aftrekaanval)

23 - Klein plan / Kwetsbaarheid uitbuiten: A

- 1) 1. ... ♚f4 2. ♙f1 ♚xc4
 2) 1. ♘b5
 3) 1. ♘g5
 4) 1. ♘g5 ♙g4 2. ♙xf7+
 5) 1. ♚d4
 6) 1. ... ♘b6

- 7) 1. ♖g5
- 8) 1. ♖h5
- 9) 1. ... ♗a4 2. e5 (2. c4 ♗xc4) 2. ... ♗fxd5
- 10) 1. ♗f3
- 11) 1. ♗a5
- 12) 1. ♗c4 ♖f7 2. ♗h6+; 1. ... g6 2. ♗h6+ ♕g7 3. ♗xe6

24 - Klein plan / Activiteit verhogen: A

- 1) 1. ♗g4 ♗e7 2. ♗f5
- 2) 1. ... ♖xc1+ (1. ... ♗d7 2. ♗a6 ♖xc1+ 3. ♖xc1) 2. ♖xc1 ♖c8 (2. ... ♗d7 3. ♗a6; 2. ... ♗c8 3. ♖c7)
- 3) 1. ... ♖ae8 (ook 1. ... ♗g4 wint; 2. hxg4 ♗xf2+) 2. ♗d2 ♖xe1+ 3. ♗xe1 en nu is 3. ... ♗g4 sterk.
- 4) 1. ... ♗c6 en na 2. ♗c4 ♗xf3 om de witte pionstructuur te slopen.
- 5) 1. ... ♗d4 (activeert niet alleen de dame maar veroverd ook de a-lijn) 2. ♖xa8 ♖xa8 2. ♗d2 ♖a4 3. ♖b1 en nu ♖a3 met de dreiging f5.
- 6) tekening
- 7) 1. b5 (1. ♕e5? d4 2. exd4 e3) 1. ... axb5 2. axb5
- 8) 1. ♗a4 0-0 2. a3 ♗b5 3. ♗cb6
- 9) 1. ♗b6+ op weg naar d5
- 10) 1. ♗h4 ♖ad8 (1. ... g6 2. f4 ; 1. ... ♗d8 2. f4 h6 3. fxe5) 2. ♗f5 ♗d7 3. ♗xf6
- 11) 1. ♗c5 de zwarte dame moet weg en de rokade is verhinderd (1. ... ♗xc5 2. ♗d8#)
- 12) 1. ♗g4 ♖fe8 2. ♗e6+

25 - Klein plan / Activiteit verhogen: B

- 1) 1. ♗xe5. De diagonaal van de looper moet openblijven.
- 2) 1. ♕g2. Na ruil op c1 moet wit met een toren terug kunnen slaan.
- 3) 1. ... ♗d4. Dwingt vroeg of laat (des te later hoe beter!) een verzwakking af.
- 4) 1. f4. De toren op f1 wordt actief.
- 5) 1. ... e5. Anders komt ♗e5.
- 6) 1. d5 exd5 2. ♗xd5. Activeert de dame.
- 7) 1. ... ♗h5. Spanning handhaven.
- 8) 1. ... axb6 (1. ... ♗xb6 2. ♗b3) 2. ♗b3 ♗c5. Pion a4 is zwak en kan nu aangevallen worden.
- 9) 1. ♗g3 gevolgd door f4. Slecht is 1. ... ♗xe5 (of 1. ... ♖xe5) 2. ♗f6+.
- 10) 1. ... ♗e5 (1. ... ♗b4 2. cxb4 ♗xf3 3. ♗c3+). Zwart ruilt de lopers.
- 11) 1. ♖c1. Zwart kan ♗c6 niet goed dekken: 1. ... ♖c8 2. ♗g4.
- 12) 1. ... e4. De looper op f3 moet op zijn actieve post blijven.

26 - Klein plan / Pionstructuur: A

- 1) 1. ... c4 2. ♗xc4 ♗xa4 Een dubbelpion oplossen en tegelijkertijd de gevaarlijke vrije a-pion afruilen
- 2) 1. ♖c3 ♖xc3 2. bxc3. Een dubbelpion oplossen.
- 3) 1. ♗c5+ ♗xc5 2. dxc5. Een dubbelpion oplossen en een duo maken.
- 4) 1. hxg3. Naar het centrum slaan.
- 5) 1. ... cxb6 (1. ... axb6 2. a4). Voorkomen dat wit een vrije a-pion krijgt.
- 6) 1. c4. Een dubbelpion oplossen.
- 7) 1. ♗d4 ♗xd4. Een dubbelpion oplossen.
- 8) 1. d4. Achtergebleven pion oplossen.
- 9) 1. b4 (1. ♖d2 ♖e8+ 2. ♕d4 ♖e5). Achtergebleven pion oplossen en pion c4 verzwakken.
- 10) 1. ... c3 2. bxc3 ♗e4. Witte pionnen uit elkaar slaan en eigen dubbelpion oplossen.
- 11) 1. ... b6 2. cxb6 (2. ♗h2 bxc5) 2. ... ♗xb4. Pion b4 gaan aanvallen.
- 12) 1. ♗f5 ♖d8 (1. ... ♗xb2 2. ♗e7+) 2. ♗xf6. Zwart een dubbelpion bezorgen.

27 - Klein plan / Mix: A

- 1) 1. ♗b3 (1. ♗ec3 ♗xd5 2. exd5 ♗e8)
- 2) 1. ♗e4

- 3) 1. ♖e1 (1. ♖d4 ♖e5 2. ♖d2 ♖d5) 1. ... ♗f7 2. ♖d4
- 4) 1. ♜f6+ ♘xf6 2. ♘xf6
- 5) 1. g4 fxg4 (1. ... f4 2. ♜xe4 ♜d5) 2. ♖xg4 (2. hxg4)
- 6) 1. ... ♜e4 2. ♖d3 ♜xc3 3. bxc3 ♜d7 4. a4 ♜c5 5. ♖c2 ♘e4
- 7) 1. 0-0-0 (1. 0-0 ♜xc2 2. ♖ad1 ♜d4)
- 8) 1. ... b6 2. ♜h3 ♘a6+ (*Porath-Pomar, Munchen 1958*)
- 9) 1. ♜xf6+ gxf6 2. h4
- 10) 1. ♜a4 (1. b6 cxb6 2. ♜a4 e4 3. ♜xb6 ♘d4) 1. ... b6 2. d6 cxd6 3. ♜xb6
- 11) 1. ♘c3 ♖h4 2. d7 ♖xd7 3. ♖b1
- 12) 1. ... h5 2. gxh5 ♖xh5

28 - Klein plan / Kwetsbaarheid uitbuiten: B

- 1) 1. ♖f4 ♜f5 2. g4
- 2) 1. ♖d8 ♜a6 (1. ... ♜d7 2. ♖xd7) 2. ♖f6
- 3) 1. ♖d3 ♖c7 2. ♖xb3 (2. ♜d6+)
- 4) 1. ♘e4 (1. ♘g7 ♜xg7; 1. f4 ♘d7) 1. ... ♜f7 2. ♘g7
- 5) 1. ... ♜g5
- 6) 1. ♖f1 f5 2. ♘b5 ♘b5 3. ♖xf5+
- 7) 1. c3 ♖fd8 (1. ... dxc3 2. ♖xc3) 2. cxd4 cxd4 3. ♜xd4 ♜g4+ 4. hxg4 ♖xd4 5. ♜e3
- 8) 1. ♖d2 ♘f8 2. ♘xc5
- 9) 1. ♖b2
- 10) 1. ... ♘c5
- 11) 1. ♖d2 ♘c7 2. ♖h6
- 12) 1. ♖d5 ♜e7 2. ♖xc5

29 - Dreig mat / Bewaker erbij halen: A

- 1) 1. ... ♖e2
- 2) 1. ♘f6
- 3) 1. ♖ce1
- 4) 1. ... ♘f5
- 5) 1. ... ♘b4
- 6) 1. ... ♖c2
- 7) 1. ♘c3 h6 2. ♖xg6+ ♘g7 3. ♖xg7#
- 8) 1. ... ♘g6
- 9) 1. ♖fg4 ♖xg8 2. ♖xh6#
- 10) 1. ♘e5 a1 ♖ 2. ♖h4#
- 11) 1. ... ♘h2 (1. ... ♘xc7 2. ♖xe6)
- 12) 1. ... ♖c3 2. bxc3 ♘xc3 3. ♖d3 ♖a1#

30 - Dreig mat / Helper erbij halen: A

- 1) 1. ♜a5 (1. ♜c5 ♖c6)
- 2) 1. ... ♜g4 2. ♖fe1 ♖xh2+ 3. ♜f1 ♖xf2#
- 3) 1. ♘a6 ♘e5 2. ♖c8+
- 4) 1. ... ♜f4 2. ♖xf4 ♖xf4
- 5) 1. ♜f6 ♖xa7 (1. ... ♘xf6 2. ♖h7#) 2. ♖h7#
- 6) 1. ♜f7 (1. ♜g6 ♘g6) 1. ... g5 2. ♖h8#
- 7) 1. ♘f5 (1. ♖f7 ♖e4+)
- 8) 1. ... ♜g3 2. ♘f3 ♖h1#
- 9) 1. g4 (1. ♖f4 ♖xd4 2. ♖xd4 ♖c5; 1. ♖h2 ♖xd4+)
- 10) 1. ♜e6 (Δ ♖g7#) 1. ... fxe6 2. ♘xe6#
- 11) 1. f4 (1. h4 ♖h5 2. f4 ♖xe4)
- 12) 1. ♜g5 fxg5 (1. ... hxg5 2. ♖h5#) 2. ♖xh6#

31 - Dreig mat / Jager erbij halen: A

- 1) tekening
- 2) tekening
- 3) 1. ♖g6
- 4) tekening
- 5) tekening
- 6) 1. ... ♖h8
- 7) 1. ♖xf7 ♕xf7 2. ♜xf7#
- 8) 1. ♖h6 ♖xf6 2. ♖f8#
- 9) 1. ♖g6 (1. ♜g6+? fxg6 2. ♖xg6 ♕g8) 1. ... fxg6 2. ♜xg6#
- 10) 1. ♖g5 fxg5 2. ♕xg7#
- 11) 1. ... ♖f1 2. a7 ♖xg1#
- 12) 1. ♖e4 dxe4 2. d5#

32 - Mat / Veldruiming: A

- 1) 1. ♖g7+ ♜xg7 2. ♖h7#
- 2) 1. ... g2+ 2. ♜xg2 ♜g3#
- 3) 1. ♜e7+ ♕xe7 2. ♕d5#
- 4) 1. ♖g6+ hxg6 (1. ... ♖f7 2. ♖xf7#) 2. ♜g7#
- 5) 1. ♖d8+ ♜xd8 2. ♕d4#
- 6) 1. ... ♜f3+ 2. ♕xf3 ♕e5#
- 7) 1. ♖e6+ ♜xe6 2. ♜h6#
- 8) 1. ... ♜e3 (1. ... ♜f4 2. ♖xf4+; 1. ... ♜h4 2. ♖f1) 2. ♖xe3 ♖g2#
- 9) 1. ♖xd7+ ♜xd7 2. ♜f7#
- 10) 1. ♖xg5+ fxg5 2. ♜h5#
- 11) 1. ... ♖xf3+ 2. ♖xf3 ♜g4#
- 12) 1. ... ♖xg3+ 2. hxg3 ♜f3#

33 - Mat bedenken: A

- 1) ♕f6 ♜h6
- 2) ♕g5 ♜f6
- 3) ♕d5 ♜g8
- 4) tekening
- 5) ♕d8 ♜b8
- 6) ♕f8 ♜f4
- 7) ♕b3 ♜d3
- 8) ♕d4/d6 ♜f6
- 9) ♕f3 ♜f5
- 10) ♕f7 ♜f5
- 11) ♕g8 ♜d5
- 12) ♕d8 ♜d6

34 - Mat bedenken: B

- 1) ♜d3, ♖h6, ♜c4, ♜d4; ♜d5
- 2) ♜e2, ♖f4, ♜d3; ♜e4, ♜d5
- 3) ♜c3, ♖d4; ♜d5, ♜c6, ♜e6
- 4) ♖g6, ♜f8; ♜h6, ♜h5, ♜g7
- 5) ♖e8, ♕g6; ♜h7, ♜g7, ♜h6
- 6) ♜f3, ♖c5, ♕e3; ♜d4, ♕d3
- 7) ♜c2, ♕c3, ♕c6; ♜a4, ♖a3
- 8) ♜f8, ♖c6, ♕e4; ♜e6, ♜e5
- 9) ♜f7, ♖b4, ♜e7; ♜d5, ♜e5
- 10) ♜g6, ♖d4, ♜c3; ♜e5, ♜e6

11) ♖d5, ♗d3; ♕e4, ♗f4, ♜c4 (♗f4, ♗c4; ♕e4, ♖d5, ♜d3 is een illegale stelling: geen laatste legale zet)

12) ♕f7, ♗h3, ♖f4; ♕h5, ♜g4

35 - Uitschakelen verdediging: A

- 1) 1. ♕d2 ♗e4 2. ♕xd3
- 2) 1. ♗a3 ♗f8 2. ♗xa4
- 3) 1. ... ♜g4 2. ♗g3 ♜xe3
- 4) 1. ♗c7 0-0 2. ♗xd6
- 5) 1. ... ♗e6 2. ♗xg7 ♗xf5
- 6) 1. ... ♗d4 (1. ... ♗d6+? 2. ♕h3 ♗d4 3. ♜xd6) 2. ♗c3 ♗xe4
- 7) 1. ... ♗f5 2. ♗xe7 ♗xe7
- 8) 1. ♜h5+ ♕h8 2. ♜xf6
- 9) 1. ... ♗g4 2. ♜ef3 ♗xg3
- 10) 1. ... ♗f2 2. h3 ♗xf1+
- 11) 1. ... ♜e5 2. ♗c2 ♜xc4 (of 2. ... exd5)
- 12) 1. ♗e3 ♗g7 2. ♗xd4

36 - Uitschakelen verdediging: B

- 1) 1. ♗xc6+
- 2) 1. ♗xd5
- 3) 1. ... ♗xg2 2. ♗xg2 ♗f1#
- 4) 1. ... ♗xf4 2. ♜xf4 ♗xe5
- 5) 1. ... ♗xh2+ 2. ♜xh2 ♜g3#
- 6) 1. ... ♗xc3 2. ♗xc3 ♗xe2
- 7) 1. ♗xd7+ (1. ♗xd7+? ♜xd7 2. ♗xd7+ ♕xd7 3. ♗f5+) 1. ... ♜xd7 2. ♜e6#
- 8) 1. ... ♗xd3 (1. ... ♗b4+ 2. ♗c3) 2. exd3 ♗b4+
- 9) 1. ♗xh5+ ♜gxh5 (1. ... ♜fxh5 2. ♜g4#) 2. ♜f5#
- 10) 1. ♗xg5 ♜xg5 2. ♜e7#
- 11) 1. ... ♜xb3 2. ♜xb3 ♗xc4
- 12) 1. ♗xf6 ♗xf6 2. ♗xd7

37 - Uitschakelen verdediging: C

- 1) 1. ... ♗e1+ 2. ♗g1 ♗xg1+ 3. ♕xg1 ♕xg7
- 2) 1. ♗e5+ ♜g7 2. ♗xd4
- 3) 1. ... ♗g7+ 2. ♗c3 ♗xd6
- 4) 1. ... ♗d6+ 2. g3 ♗xf3
- 5) tekening
- 6) 1. ♗a8+ ♗f8 2. ♗xc6
- 7) 1. ... ♗e4 2. f3 ♗xe3+
- 8) 1. ♗e4+ ♜g6 2. ♗xd3
- 9) 1. ♗h1 ♗h5 2. ♗xh5 g5h5 3. ♗xb3
- 10) 1. ... ♗c5+ 2. ♗xc5+ ♕xa5
- 11) 1. ♗h6 ♜g7 2. ♗xc7
- 12) 1. ... ♗a6+ 2. ♗e2 ♗f8#

38 - Uitschakelen verdediging: D

- 1) 1. ... ♗h3 (Δ 2. ... ♗xh2#) 2. ♜xf3 ♗g2# of 2. ... ♗xf3# (jager erbij halen)
- 2) 1. ♗e2 (Δ 2. ... ♗g3#) 1. ... ♗d6 (1. ... ♜e4 2. ♗h6#/♗g4#; 1. ... ♜h5 2. ♗g4#) 2. ♗xf6# (bewaker erbij halen)
- 3) 1. ... ♗f1 (Δ 2. ... ♗g2#) 2. ♗xf1 (2. ♕xf1 ♗h1#) 2. ... ♜e2# (helper erbij halen)
- 4) 1. ♜c3 (Δ 2. ... ♜b5#) 1. ... ♗xc3 2. ♗a4# (jager erbij halen)
- 5) 1. ♜b4 (Δ 2. ♗e2#) 1. ... ♜d5 (1. ... f3 2. gxf3#) 2. ♗e6# (bewaker erbij halen)

- 6) 1. ... ♗b4 (Δ 2. ... ♗xa2#) 2. ♖a1 ♖c2# (jager erbij halen)
- 7) 1. ♖e8 (Δ 2. ♗f7#) 1. ... ♗xe8 (1. ... ♖xe8 2. ♗f7#) 2. ♖h7# ('helper' erbij halen)
- 8) 1. d4 (Δ 2. ♗e5#) 1. ... ♗xd4 2. ♗d2# ('helper' erbij halen)
- 9) 1. ... ♖f3 (Δ 2. ... ♖h5# of ♖g4#) 2. ♖xf3 ♖xh2# (jager erbij halen)
- 10) 1. ... ♖d6 (Δ 2. ... ♖a6#) 2. ♗xd6 ♖b6# (jager erbij halen)
- 11) 1. ♖e6 (Δ 2. ... ♖h3#) 1. ... ♖xe6 2. ♖xh7# (jager erbij halen)
- 12) 1. ... ♖g7 (Δ 2. ... ♖h6#) (1. ... ♖g3? 2. ♖g4; 1. ... ♖g6+? 2. fxg6+ en 2. ... fxg6# is illegaal) 2. ♗g4 ♖g5 (jager erbij halen)

39 - Minorpromotie: A

- 1) 1. f8♗+ (1. f8♖? a1♖+ 2. ♖g7+ ♖xg7#) 1. ... ♗f5 2. ♗xa2
- 2) 1. h8♗! (1. h8♖? a1♖ 2. ♖xa1pat) 1. ... ♗a3 2. ♗c2 b3+ 3. ♗c1
- 3) 1. b8♗ (1. b8♖? ♗c6+ 2. ♗b7 ♗xb8 3. ♗xb8 ♗b4) 1. ... ♗c2 2. ♗c6#
- 4) 1. g8♗! (1. g8♖? ♗a1 2. ♖xb3 pat)
- 5) 1. e8♖! (1. e8♖? ♖e6+ 2. ♖xe6 pat)
- 6) 1. e8♗+ (1. e8♖? ♗d5+ 2. ♗g5 ♖xe8) 1. ... ♖xe8 2. ♖d7#
- 7) 1. g8♗! (1. g8♖? ♗xd5+ 2. ♖xd5 pat)
- 8) 1. c8♗ (1. c8♖? ♖xa7+)
- 9) 1. dxe8♗ (1. dxe8♗ ♗e6=; 1. dxe8♖ pat)
- 10) 1. g8♖ (1. g8♖? d1♖+ 2. ♗xd1 pat)
- 11) 1. e8♖+ (1. a8♖+? ♗c7) 1. ... ♗c7 2. a8♗#
- 12) 1. ... d1♗ (1. ... d1♖? pat)

40 - Minorpromotie (ja/nee): B

- 1) Ja: 1. e8♗ (1. e8♖ ♗f6+)
- 2) Nee: 1. b8♖ (1. b8♗+? ♗b7 2. ♗xd7 h3)
- 3) Ja: 1. f8♗+ (1. f8♖? ♖xc4) 1. ... ♗h8 2. ♗g6+ ♗h7 3. ♗f8+
- 4) Nee: 1. d8♖+ (1. d8♖+ ♗h4 2. ♖xd5 pat)
- 5) Nee: 1. bxc8♖ (1. bxc8♗+ ♗a6 2. ♗xd6 ♗xd6)
- 6) Ja: 1. cxb8♖! (1. cxb8♖? ♗h7! 2. ♖xf8 pat)
- 7) Ja: 1. c8♖+ (1. c8♗ ♗b4=; 1. c8♖+ ♗b8+ 2. ♗e6 pat)
- 8) Nee: 1. f8♖ (1. f8♗+? ♗f6 2. ♗xg6 g2)
- 9) Nee: 1. c8♖+ (1. c8♖+? ♗f8) 1. ... ♗h7 2. ♖g8+
- 10) Ja: 1. d8♗ (1. d8♖? ♖xb7+ 2. ♗xb7 ♖xd8)
- 11) Nee: 1. d8♖ (1. d8♗? ♗g7+) 1. ... ♗g7+ 2. ♗d4
- 12) Ja: 1. exf8♖ (1. exf8♖? d5+ 2. ♗f5 pat)

41 - Opening / Ontwikkel: A

- 1) 1. d4
- 2) tekening
- 3) 1. ... d5
- 4) 1. ... ♗c6
- 5) 1. ... ♗c5 2. ♖d2 a5!
- 6) 1. d4
- 7) 1. ♗g5 ♗g7 2. ♖d1
- 8) 1. ... ♗g4
- 9) 1. ... d5
- 10) 1. e4 ♗g4 2. ♗d5
- 11) 1. ♗f4 ♖d7 2. ♗bd2
- 12) 1. ♗g5

42 - Opening / Ontwikkel: B

- 1) 1. ♗c3

- 2) 1. fxe5 ♖xe5 2. d4
- 3) 1. ... ♙e6
- 4) 1. ... 0-0
- 5) 1. 0-0
- 6) 1. ... ♙a6
- 7) 1. ♙a3
- 8) 1. ♙a6
- 9) 1. ♙g5
- 10) 1. d4 exd4 2. ♖xd4
- 11) 1. ... e6
- 12) 1. ♗e5

43 - Opening / Beste zet?: C

- 1) 1. ... c5 Direct het witte centrum aanvallen is het beste. Pionstructuur wordt verzwakt.
  1. ... 0-0 Rokeren kan wachten en een lange rokade is misschien later ook een mogelijkheid. Flexibel spelen, mogelijkheden openhouden.
  1. ... b6 Geeft wit de tijd om het passieve paard van c3 om te spelen en c2-c3 bij de hand te hebben als antwoord op c5.
- 2) 1. ♗b5 Twee keer met het paard spelen is prima: pion d6 is niet te afdoende te dekken. Na 1. ... d5 2. c5 f6 3. ♗d6+ ♕d7 4. ♙e3 is 5. ♗f7 en na 5. ... ♖c7 is 5. ♙b5+ (gevolgd door slaan op d5) sterk.
  1. ♖d1 Goede zet maar minder dan de paardzet.
  1. ♙e2 Ontwikkelingszet maar slechter dan de andere twee zetten.
- 3) 1. ♕f1 De beste zet tegen de dreiging 1. ... ♙xh3.
  1. g4 Niet direct verliezend maar wel een verzwakking. Zwart ontwikkelt met 1. ... ♙e6 en hij moet daarna de stelling openen.
  1. ♗h4 Slecht want zwart speelt 1. ... ♖g3.
- 4) 1. ... ♖d7 Eenvoudig te vinden door het elimineren van de alternatieven
  1. ... ♗c6 kost materiaal na 2. ♙xd5.
  1. ... c6 kost materiaal na 2. ♙xd5.
- 5) 1. ♖e2 Wit staat een stuk achter en moet dat terug winnen. Zwart staat na 1. ... ♙d6 2. ♖xe4 0-0 wel wat beter.
  1. ♙xe5 Kost tijd. Na 1. ... ♖e7 2. d4 (2. f4 ♖h4+ is erger) 2. ... d6 3. ♖e2 kan zwart kiezen uit 3. ... ♗xf2 of 3. ... dxe5.
  1. d3 Slecht. Zwart kan kiezen uit 1. ... ♖f6 en 1. ... ♗xf2. Met een stuk meer is de keus groot.
- 6) 1. ... ♙b4 Goed op Stap 3 niveau (verhindert ♗d5)
  1. ... c6 Goed op Stap 3 niveau (verhindert ♗d5)
  1. ... h6 Vervelend voor zwart is dat de loper nog niet weg hoeft. Sterk is 2. ♗d5 ♖d8 3. ♗xf6+ gxf6 4. ♙xh6.
- 7) 1. ... 0-0 Lost de penning op, brengt de koning in veiligheid en dekt pion g7. De penning over de e-lijn verhindert slaan: 2. ♖xe4 ♖e8 3. ♙e5 d5 4. ♖e3 f6 met stukwinst.
  1. ... ♖e7 Genoeg voor ongeveer gelijke kansen: 2. ♙xg7 ♖g8 3. ♙xh6 ♖b8.
  1. ... d5 Kost gewoon een stuk na 2. f3.
- 8) 1. ♙a2 De loper is voorlopig actief (tot zwart ♙e6 speelt). Zwart moet tijd verliezen om zijn paard weer een keer terug te spelen.
  1. 0-0 Zwart slaat de loper en is zonder tijdverlies van het paard aan de rand verlost. Na 1. ... ♗xc4 2. bxc4 ♙e6 3. b3 h6 ontwikkelt zwart ontwikkelt ongestoord verder.
  1. ♙g5 Deze zet is vergelijkbaar met de rokade. Na 1. ... ♗xc4 2. bxc4 0-0 is de zwarte stelling gemakkelijker te spelen dan de witte. Dat komt ten dele door het bezit van twee lopers.
- 9) 1. ... ♙xe4 Anders komt de loper op g6 in gevaar. 2. ♙xe4 ♗d7 (of 2. ... ♙c5+ 3. ♕h1 ♗d7) heeft zwart geen problemen.
  1. ... ♖d4+ Lijkt slim want op 2. ♙e3 heeft zwart 2. ... ♖c4 maar na 2. ♗f2 beslist weer 3. f5 met stukwinst.

1. ... ♖d7 Kost een stuk na 2. f5 (2. ... exf5? 3. ♗d6#).
- 10) 1. ... 0-0 Anders blijft zwart minstens een pion achter. 2. ♗xb4 exf3 3. ♖xf3
1. ... ♗xd2+ Deze zet helpt alleen de witte ontwikkeling. Na 2. ♗bxd2 ♗xd5 3. dxe4 heeft zwart geen compensatie voor de pion.
1. ... ♖e7 Wit speelt 2. dxe4 en 2. ... ♗xe4 3. ♗xb4 ♖xb4+ 4. ♗bd2 geeft zwart problemen met de penning op de e-lijn.
- 11) 1. e5 Pionnen te vroeg opspelen is vaak gevaarlijk maar wit is vrijwel klaar met zijn ontwikkeling. Het paard moet terug: 1. ... ♗e8 2. d5 ♗a5 3. ♗d3.
1. ♖d3 De dame staat hier niet goed en laat een tegenactie toe: 1. ... ♗b4 2. ♖e2 d5. Maakt een eind aan de twee sterke centrumpionnen.
1. ♗g5 Laat het bekende schijnoffer 1. ... ♗xe4 toe: 2. ♗xe4 d5.
- 12) 1. ... ♗xe4 Dat is dwingender en beter dan 1. ... d5. Zwart krijgt direct zijn stuk terug: 2. ♗xe4 d5.
1. ... d5 Ligt erg voor de hand en is niet slecht. Na 2. exd5 ♗bxd5 3. ♖e1 zijn de witte stukken net wat actiever. Op 2. a3 komt natuurlijk 1. ... dxc4.
1. ... ♖e8 Minder dwingend. Na 2. ♗e5 d5 3. exd5 staan de witte stukken actiever.

44 - Penning / Mix: A

- 1) 1. ♖e7+
- 2) 1. ... ♖b6
- 3) 1. ♗xe5
- 4) 1. ♖h8+ ♖g8 2. ♖xe5
- 5) 1. ♗c5
- 6) 1. ... ♗d3
- 7) 1. ♗b5
- 8) 1. ♖g3
- 9) 1. ♗g5
- 10) 1. ♗b5
- 11) 1. ♗e5 (1. d5 ♗e7) 1. ... ♗xe5 (1. ... ♗e7 2. ♗xd7+) 2. ♖xc8+
- 12) 1. ... ♗f5

45 - Pin / Mix: B

- 1) 1. ♖f4
- 2) 1. ♗xh6
- 3) 1. ♖h4
- 4) tekening
- 5) 1. ... ♖d3 (1. ... ♖xh3? 2. ♖a6) 2. ♖b5 ♖xf1+
- 6) 1. ♗b5
- 7) 1. ... g4 2. ♗h4 ♖xf1
- 8) 1. ♗e6
- 9) 1. ♗e5 (1. g3? ♗xh3+ en 2. ... ♗g5)
- 10) 1. ♗b6
- 11) 1. ♗c6
- 12) 1. ... ♖b3

46 - Kruispenning: A

- 1) 1. ♖c8
- 2) 1. ♖d1
- 3) 1. ... ♗c5
- 4) 1. ♖e1
- 5) 1. ... ♗b6
- 6) 1. ♖d2
- 7) 1. ♗h6
- 8) 1. ♖b7 ♖xa5 2. ♖xd7#

- 9) 1. ... ♔d4
- 10) 1. ♖d1
- 11) 1. ♖f3
- 12) 1. ♖f4

47 - Kruispenning: B

- 1) 1. ... ♖d8 2. ♖xb6 ♖xd1+ 3. ♕h2 axb6
- 2) 1. ♖f4 ♕g8 2. ♔xd6 (2. ♖xd6)
- 3) 1. ... ♖e8 2. ♕b1 ♖xe3
- 4) 1. ♖f5+
- 5) 1. ♔b5 ♖xb5 2. ♖c8+
- 6) 1. ♖h6 ♔xe5 2. ♖f8#
- 7) 1. ♔f6
- 8) 1. ♖e7
- 9) 1. ♖xb7
- 10) 1. ♖e7
- 11) 1. ... ♖c3 2. ♖xf6 (2. ♔xc3 ♖b1#; 2. ♕b3 c1♖+/♖e1+) 2. ... ♖xf6 (2. ... ♖xb2? 3. ♖h8+ ♖b8+ 4. ♖xc3) 3. ♔xf6 ♖b1#
- 12) 1. ♖f1 e2 2. ♖xf6 e1♖+ 3. ♖f1+ ♖xh4 4. ♖f8#

48 - Kruispenning: C

- 1) 1. ... ♔d3 2. ♖xd3 ♖e1#
- 2) 1. ♔c4
- 3) 1. ... ♖e8 2. ♖xd4 ♖xe1#
- 4) 1. ♖d1 ♖xe3 (1. ... ♖xd1 2. ♖xc3) 2. ♖xd8+
- 5) 1. ♖g1 (1. ♖f2? ♖d7) 1. ... ♔xb2 (1. ... ♔xf5 2. ♔xd4+) 2. ♖xa7
- 6) 1. ♖c5
- 7) 1. ... ♖e2
- 8) 1. ... ♖xd4 2. ♖xd4 ♖f1#
- 9) 1. ♖xc7
- 10) 1. ... ♖c5
- 11) 1. ... ♖g8 2. ♖xc7+ ♕a8
- 12) 1. ♖e2 ♖xe1 2. ♖xa2#

49 Verdedig tegen mat: A

- 1) 1. ♔b2 (1. ♖b2? ♖a1+ 2. ♕f2 ♖f1#) (tussenplaatsen)
- 2) 1. ♕f1 (1. g3 ♔b6 ; 1. f4 ♖xf4 ; 1. ♕f1 ♔xg2+)
- 3) 1. ♔e6+ (1. ♖xd1 ♖g2#) 1. ... ♖xe6 2. ♖xd1 (weglokken en slaan)
- 4) 1. ... ♖fc8+ 2. ♕b1 ♕f8 (veldruiming en dekken)
- 5) 1. ... ♔xf4 (1. ... h6 2. ♕d3 ♖e4 3. ♖b8+; 1. ... g6 2. ♕d3; 1. ... ♔f6 2. ♖a3) 2. ♖b8+ ♖e8 (lijn openen en tussenplaatsen)
- 6) 1. ... ♖c1+ 2. ♕h2 ♖h6+ (2. ... ♖f4+ 3. ♕g1)
- 7) 1. ... ♖e1+ 2. ♖xe1 ♖f8 (baanruiming en dekken)
- 8) 1. ... ♖g5+ (1. ... ♔f8 2. ♖xe8; 1. ... ♔xf6 2. ♖xe8#) 2. ♖xg5 (2. ♖f4 ♖d8) 2. ... ♔xg5+ (aanvaller ruilen dankzij röntgendekking en een aftrekaanval)
- 9) 1. ... ♔xg4 (1. ... ♖h2+ 2. ♕d3) (penning uitbuiten)
- 10) 1. ... ♔b5+ 2. ♕e3 ♖f1 (tempowinst en röntgendekking)
- 11) tekening
- 12) tekening

50 Verdedig tegen mat: B

- 1) 1. ♖f2 (1. ♖c2? ♖xf1+; 1. ♖f2? ♖d1#) 1. ... ♖d3+ 2. ♕a1
- 2) 1. ♖c7+ ♕xb6 (1. ... ♕a8 2. ♖c8+ ♕b7 3. a8♖+) 2. a8♕#

- 3) 1. ♖h6+ ♕e7 2. ♗xe6
- 4) 1. ... ♗e7 (1. ... h5 2. ♗d3) 2. ♗d3 ♗g6
- 5) 1. ... ♗g8 (1. ... ♖e2+? 2. ♗a3 ♗g8 3. ♖e4+)
- 6) 1. ... ♗d8 2. ♖xd8 g5
- 7) 1. ... ♖f3+ 2. ♗xf3 fxe6
- 8) 1. ... ♖c6 (1. ... ♖f3+? 2. ♖xf3 ♖b1+ 3. ♗f1) 2. ♖xc6 ♖b1+
- 9) 1. ♗h3 (1. ♖xd6? ♗g3) 1. ... ♗g3 (1. ... ♖xh3 2. ♖xf2) 2. ♖g2
- 10) 1. ... c6 (1. ... c5? 2. ♖xb7) 2. ♖xb7 ♗c5+ 3. ♗xb4 ♗xb7
- 11) 1. ... ♖h4 (1. ... ♖g8 2. ♗h2#; 1. ... ♖d5 2. cxd5); 1. ♗h2# en 1. ♖g5# dreigt.
- 12) 1. ... e5 (1. ... ♖xf3+? 2. ♖xf3 ♖xf3+ 3. ♗xf3) 2. f4 e4

51 Verdedig tegen mat: C

- 1) 1. ♗c4+ ♗h8 2. ♗e6
- 2) 1. ♖c5+ ♖xc5 pat
- 3) 0-1
- 4) 1-0
- 5) 0-1
- 6) 1. ... f5 2. ♗xf5 ♗f6
- 7) 1. ... ♖xh3+ 2. gxh3 ♖d5+
- 8) 1-0
- 9) 1. ... ♗d8
- 10) 1-0
- 11) 1. ♖f6 ♖xf6 pat
- 12) 1. ♗g2 ♖xh2+ 2. ♗f3 ♖h5

52 – Pionneneindspel / Vierkant: A

- 1) 1. c4 ♗a5 2. ♗g3 ♗b6 3. a4
- 2) 1. ... a4
- 3) 1. e5
- 4) 1. a5 ♗c5 2. e5
- 5) 1. ... ♗b8
- 6) 1. ♗c3 ♗g7 2. ♗d4 ♗f6 3. ♗xe4
- 7) 1. ... g5+
- 8) 1. e5 (1. b4? ♗xe4 2. b5 ♗d5 ; 1. d5? e5 2. b4 ♗xe4 3. b5 ♗xd5) 1. ... dxe5 2. d5 exd5 3. b4
- 9) 1. f4 ♗f6 2. f5 a5 3. ♗d3
- 10) 1. ♗g4
- 11) 1. b3 b5 2. b4
- 12) 1. e5 dxe5 2. g4 e4 3. g5 e3 4. ♗d1

53 – Pionneneindspel / Vierkant: B

- 1) 1. ♗f1 (anders 1. ... f2+ 2. ♗f1 ♗f3) 1. ... f4 (1. ... f2 2. ♗e2) 2. gxf4 (2. b6? fxg3) 2. ... ♗xf4 3. b6 f2 4. ♗e2
- 2) 1. ♗a5 (1. f6 c4!) 1. ... ♗e7 2. ♗a4 ♗f6 3. ♗b3
- 3) 1. ... g4 (1. ... ♗d2? 2. e4 g4 3. e5 g3 4. e6 g2 5. e7 g1 ♖ 6. e8 ♖) 2. ♗e4 g5 3. ♗d3 ♗d1
- 4) 1. ... ♗b7 2. e6 ♗c8
- 5) 1. ... ♗c6 2. a6 ♗b6 3. a7 c5+
- 6) 1. d4 cxd4 2. c5 h5 3. ♗xd4
- 7) 1... f5+ (1... a4? 2. ♗d3 ♗h5 3. g3 ♗g4 4. ♗c4 f5 5. ♗b4 ♗xg3 6. h5) 2. ♗d3 f4
- 8) 1. ♗c8 (1. ♗c6? ♗e6 2. ♗c7 ♗f5 3. ♗d6 ♗g4 4. ♗e5 ♗g3 5. ♗f5 ♗xg2) 1. ... ♗e6 2. ♗d8 ♗f5 3. ♗e7 ♗g4 4. ♗f6 ♗g3 5. ♗g5 ♗xg2 6. ♗xh4
- 9) 1. g4 (1. e5? dxe5 2. g4 ♗xc4) 1. ... ♗d4 2. g5 ♗e5 3. ♗e2 (3. ♗d2)
- 10) 1. c3 (1. ♗xa5 b3) 1. ... bxc3 2. ♗a3 a4 3. ♗a2 en zwart verliest alle pionnen.

- 11) 1. h6 ♖f6 2. ♖b4 b5 (2. ... a5+ 3. ♖b5) 3. ♖c5
 12) 1. h6! (1. f4+? ♖f6 2. exf5 ♖xf5 3. ♖b2 ♖f6 4. ♖c3 ♖g7 5. ♖d4 ♖h6) 1. ... ♖f6 4. exf5
 (Shukurov, 2007)

54 - Aftrekaanval: A

- 1) 1. ... e5
 2) 1. ... ♖c4
 3) 1. ♗g5
 4) tekening
 5) tekening
 6) 1. ... ♗d4
 7) 1. ♗h4
 8) 1. ♗c1
 9) 1. ♗d2
 10) 1. ... ♗f6
 11) 1. f5 (1. ♖g5? = Granda Zuniga-Svidler, Madrid 1998; 0-1) 1. ... ♗xg2+ 2. ♖xg2 (2. ♖xg2? ♗h3)
 12) 1. ♗a4

55 - Aftrekaanval: B

- 1) 1. ♗b5
 2) 1. ♗f2
 3) 1. ♗b1
 4) 1. ♗h4
 5) 1. ... c4
 6) 1. ♗g3
 7) 1. ... ♗c8 2. ♗e5 ♗xe5
 8) 1. ♗c6
 9) 1. ... ♗f6
 10) 1. f5
 11) 1. ♗d5 ♗g4 2. ♗xf6+ (desnoods 2. ♗xc7)
 12) 1. ... ♗g6

56 - Aftrekaanval: C

- 1) 1. d5
 2) 1. ♗xd5
 3) 1. ♗h7
 4) 1. ♗e5
 5) 1. ♗d5 ♗xd2 (1. ... ♗xd5 2. ♗xa5) 2. ♗c7#
 6) 1. ♗d4
 7) 1. ... ♖d1 2. ♗xd1 ♗xc3#
 8) 1. ♗e6
 9) 1. ... ♗b6 (1. ... ♗c5 2. ♗c4)
 10) 1. ♗xf7+ ♖xf7 2. ♗g8#
 11) 1. ... ♗e4 2. dxe4 (2. ♗xe7 ♗d2#) 2. ... ♗xb4
 12) 1. ... ♗d7